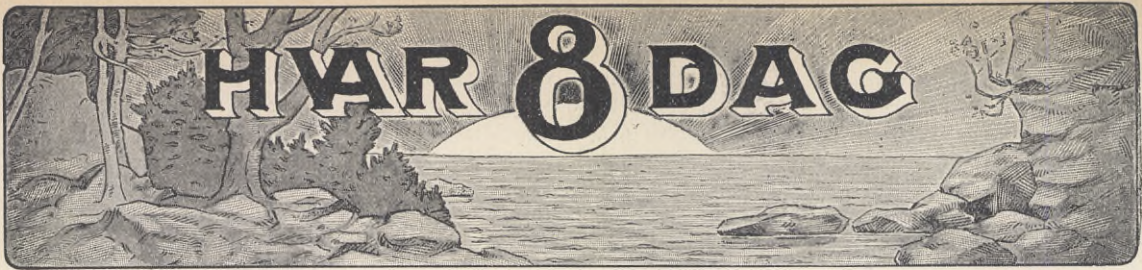

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

4:de årg.

Den 2 Aug. 1903.

N:o 44

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: *Johan Jacob Borelius* (med 1 porträtt). *Det Stockholm som roar sig* (med 3 illustrationer). *Ett paradys för barn* (med 3 illustr.) *Ett konstnärshem i Dalarne* (med 4 illustrationer). *Det nya riksdagshuset* (med 4 illustr.) *Stockholms nya brandstege* (med 2 illustr.) *Krigsministerskiftet* (med 2 porträtt). *Det högre militärbefälet* (med 2 porträtt). *Sigfried Wagner* (med 1 porträtt). *Norges främsta turnförening* (med 1 illustr.) *Det första hemmet för älderstigna skådespelare och dramatiska författare* (med 1 illustr.) *Den gamla dragkistan*. För HVAR 8 DAG af E. Walter Hülphers. *Påfven Leo XIII å dödsbädden* (med 1 illustration). *Veckans porträttegalleri* (med 24 porträtt). *Kappseglingar* (med 3 illustrationer).

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 190

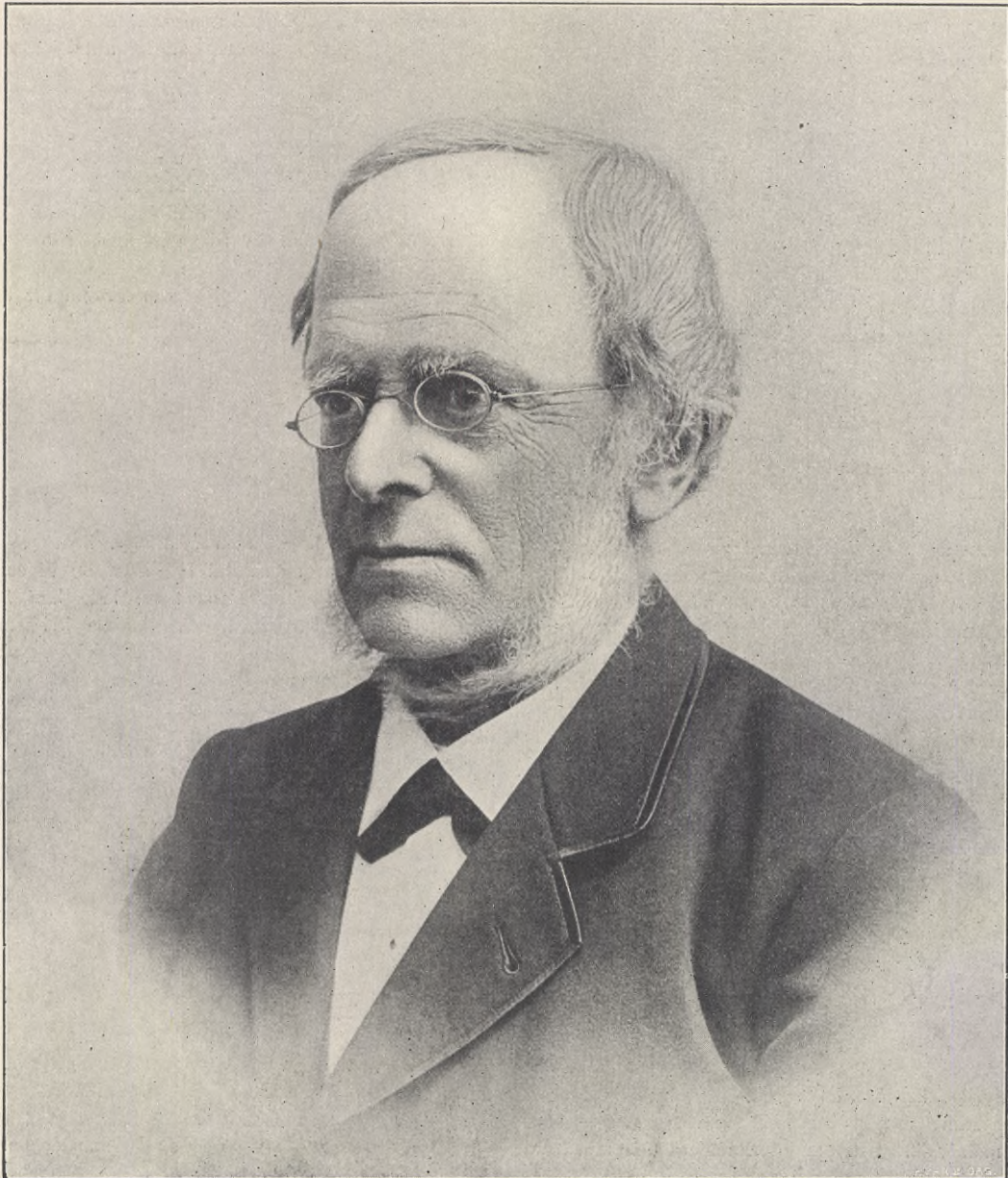

Foto. John, Lund.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sklm.—Gbg

F. PROFESSORN JOHAN JACOB BORELIUS.

F. professorn i teoretisk filosofi vid Lunds universitet ingick den 21 dennes i sitt 81:sta år. Han fick därvid mottaga många bevis på tacksamhet och beundran från talrika lärjungar och vänner af skilda generationer och från olika delar af vårt land.

* * *

En filosofis lif utgöres af hans tankar — inleder Chr. Jacob Boström sin självbiografi. Hans förnämste filosofiske motståndares, JOHAN JACOB BORELIUS' lefnadslopp utgör intet undantag härför. Han föddes i Skinnskatteberg i Västmanland den 21 juli 1823, blef student 1841, vann den filosofiska graden 1848 och blef docent i Uppsala följande år. 1852 utnämndes han till lektor i Kalmar och befordrades fjorton år senare (1866) till professor i teoretisk filosofi vid Lunds universitet, hvilken läropost han innehade tills afskedstagandet 1898.

Denna sistnämnda befordran vanns dock icke utan strid. Redan i Uppsala hade Borelius — i detta fall ensam i den generation, som räknade Chr. Jacob Boström som ofelbar filosofisk mästare och bland hvilken märkas män som Carl Yngve Sahlén, Axel Nyblæus och den för tidigt hädangångne Christian Claesson — trädde i opposition mot den vid denna tid allenahärskande »rationellt idealistiska» världsåskådningen och i stället anslöt sig till Hegels »spekulativa» filosofi. Denna opposition vann ytterligare uttryck i en mängd från Kalmar utsända filosofiska skrifter, af till stor del mot Boström och dennes meningsfrände Sigurd Ribbing polemiskt innehåll. Denna lugna och sakliga kritik möttes med häftiga, delvis personligt bittra gensvar, hvilka dock trots störskurur af okvädingsord aldrig brakte den djärfve opponenter ur fattningen. I trots af alla akademiska intriger och all småaktig och trångsynt koterianda lyckades Borelius också slutligen vinna sin välförtjänta befordran till universitetet.

Hans verksamhet därstädes blef af största betydelse för svensk kultur. Medan nämligen den Boströmska filosofien tog i besittning alla öfriga filosofiska lärostolar och från dessa gaf den grundåskådning, hvari de flesta andra akademiska discipliner sökte sin utgångspunkt, följde prof. Borelius alltjämt med vaket intresse de andliga rörelserna i Europa och sökte i dessa nya impulser för sin egen och sina lärjungars filosofiska forskning. De stora naturvetenskapliga upptäckterna och utvecklingsläran upptogs till pröfning och verkade befruktande på tankarbetet. Äfven om Borelius själf alltjämt fasthöll vid den hegelska dialektiken, hindrades han icke att erkänna och i sitt system söka inordna det nya, han fann berättigadt. Hans förnämsta filosofiska arbete, den ännu ofullbordade »Metafysik», är just ett storstiladt försök i riktning af förlikning mellan erfarenhetskunskap och spekulativ metafysik. Och om införandet af den modärna

empiriska psykologens studium i stället för eller åtminstone bredvid den tidigare aprioristiska har han inlagt de största förtjänster. Medan den boströmska filosofien alltmer isolerade sig och hos sina representanter af lägre ordning hotade att nedsjunka till ett ofruktbart, formalistiskt-skolastiskt ordrytteri, öppnade Borelius samarbete med den europeiska kulturen och sökte på denna väg skänka den nationella filosofiska forskningen luft under vingarne.

Denna ställning till de olika filosofiska skolorna blef i förening med hans egen alltigenom i ordets egentliga mening humana personlighet af största betydelse för lärjungen. Jämte Lysander som representant för det obligatoriska latinnet var Borelius den lärare vid Lunds universitet, som under de tre sista årtiondena af det nyss tilländalupna seklet trädde i beröring med det största antalet studerande. Men under det att Lysander knappast träffades annat än vid tentamensbordet, möttes Borelius alltid i hörsalen och gaf där den nyblifne studenten det första djupa intrycket af det objektiva sanningssökandets upphöjdhed öfver världen. Han fick där lära sig att pröfva allt och behålla det bästa utan att därför gifva efter på krafvet af logiskt sammanhang och konsekvens. Han fick där den första inblicken i denna forskningens stora värld, hvarifrån skolboken och skollärdomen hittills hållit honom utesluten. Och han upptäckte inom kort och fick som lärdom för lifvet, att intet är så absurdt, att det kan bortkastas utan pröfning, och intet så absolut sannt, att det icke tarfvar en sorgfälligt skärskådan. Han lärde till fullo inse sanningen af det gamla ordet, att intet mänskligt är människan främmande.

Prof. Borelius hörde för öfrigt till de få lärare, som förstodo träda i personlig beröring med sina lärjungar i dessas studiearbete. Genom stiftandet af »Den filosofiska föreningen af 1867», hvars arbeten bedrefvos i form af samtal (»kollokvier») öfver filosofiska ämnen i professors hem, lade han första grunden till den seminarieundervisning, hvilken numera ingår som lagstadgad beståndsdel i den akademiska undervisningen i samtliga filosofiska fakultetens ämnen. Vid dessa kollokvier gaf han sig helt sådan han var: som den allvarlige och skarpsinnige tänkaren, den omsorgsfulle, mildt öfverseende och grundligt handledande läraren, den humana, för spekulationsens djupa problem och den lätta humorns attiska salt lika tillgängliga människan.

Och när en gammal lärjunge nu med dessa rader sänder den grånade tänkaren och läraren en varm och ödmjuk tacksamhetens hälsning, ljuder i hans öron erinringen icke blott om den malmrika klang, som gaf färg åt stämman i den öfvertygade och öfvertygande sanningsförkunnelsens ögonblick, utan ock af detta stora goda löje, som aldrig dolde hemliga taggar, men alltid uppenbarade ett rikt och varmt, för allt mänskligt klappande hjärta.

Sigurd Hansson.

DET STOCKHOLM SOM ROAR SIG.

Sitt 40-årsjubileum kunde Berns' salong, det kända förlustelseetablissemmentet i Stockholm, fira den 1 augusti. Det var den nu varande innehafvaren hr Hugo Berns' fader, konditor H. R. Berns, hvilken — sedan han först jämte en annan tysk haft schweizeri vid Vesterlånggatan och därefter stort kafé i Kastenhof (nu Hötél Rydberg) samt 1854 öppnat nytt kafé i den då nya Berzelii park, där källaren Berzelius nu är — slutligen flyttade rörelsen snedt öfver parken till den då nybyggda stora »salongen». 1886 tillökades etablissemmentet med ytterligare en elegant sal, den nya salongen, uppförd på en närgränsande af Brödraförsamlingen inköpt tomt.

Med Berns' salong är August Meissners namn nära förbundet. I okt. 1869 började den sedermera så populära kapellmästaren anförda orkestern hos Berns, och ännu kan man få se honom svänga taktpinnen där, om också krafterna numera icke äro lika goda som förut. Beträffande August Meissner hänvisa vi för öfrigt till vår artikel om honom i HVAR 8 DAG:n:o 2: I.

Berns' salong eller Berns' salonger, som etablissemmentet nu mera väl rätteligen bör hetas, är allt fortfarande en af stockholmare och resande synnerligen mycket besökt plats. Antingen det är Meissnerska eller någon annan orkester, som låter höra sig, antingen det är sommar med friluftslif på verandorna och där utanför, eller vinter med mycket punsch och tjocka rökhvirflar inne i de guldprydda salongerna, är publiken alltid talrik och i stämning.

ETT PARADIS FÖR BARN.

Efter fotografier af G. & H. Hallberg, Engelholm.

Föreningen för skrofulösa barns vård, hvars ordf. är Professor Seved Rföbning i Lund, öppnade den 2 sisl. juni sitt nybyggda, propert inredda kustsanatorium vid Skelderviken. Den nu färdiga byggnaden, med plats för 46 barn, är första delen af den stora bygnadskomplex, som planeras såsom vinter- och sommarsanatorium för skrofulösa barn. Föreningen disponerar emellertid icke tillräckligt kapital för att på en gång bygga det hela, men har för att i någon mån tillgodose det stora behovet af en sådan anstalt låtit uppföra detta hus, och antagligen kommer nästa år ännu ett hus att stå färdig vid sidan af detta.

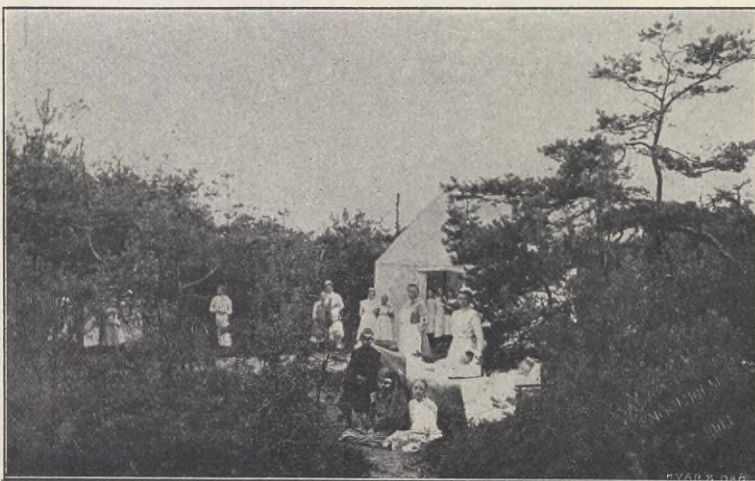
Kustsanatoriet är afsedt för barn af såväl mindre bemedlade som af välbergade föräldrar. Den ledande läkaren, Doktor Ernst Lindahl, ägnar sig specielt åt behandlingen af skrofulos och tuberkulos och har under längre tid studerat vid utlandets (huvudsakligast Frankrikes) största och förnämsta kustsanatorier.

Barnen vistas utomhus så mycket som möjligt, dels i skogen dels på den breda sandstranden vid det långgrundna vattnet.

Kliché: Bengt Silfverparre.

KUSTSANATORIET VID SKELDERVIKEN FÖR SKROFULÖSA BARN.

TÄLT I SKOGEN.

Kliché: Bengt Silfverparre.

Barnens intellektuella behof tillgodoses efter bästa förmåga. De få sålunda handledning vid inlärandet af sina skolpens, om deras hetsotillstånd medgifver sådan läsning, och genom lättfattliga föredrag af läkare och andra lämpliga personer söker man väcka och underhålla deras intresse för naturen och andra allmännyttiga ämnen. För patienter som hafva lust och fallenhet för handarbete och slöjd gifves äfven tillfälle att erhålla sådan undervisning liksom tillfälle till sysselsättning i sanatoriets trädgård äfven kan beredas. Barn som icke lida af skrofulösa och tuberkulösa sjukdomar men af allmän svaghet kunna äfven draga stora nytta af någon tids vistelse vid det väl belägna kustsanatoriet.

På grund af den renlighet och ordning, som råder inom anstalten, äro icke barnen utsatta för smittofara, hvilken för öfrigt knappast förefinnes vid de former af tuberkulos, som där behandlas. Lungsotspatienter mottagas icke.

Kustsanatoriet vid Skelderviken står under beskydd af H. K. H. Kronprinsessan Victoria.

KUSTSANATORIET VID SKELDERVIKEN: Sol- och strandbad.

Kliché: Ken. A.-B. Bengt Silfverparre Skim—Gbg

ETT KONSTNÄRSHEM I DALARNE.

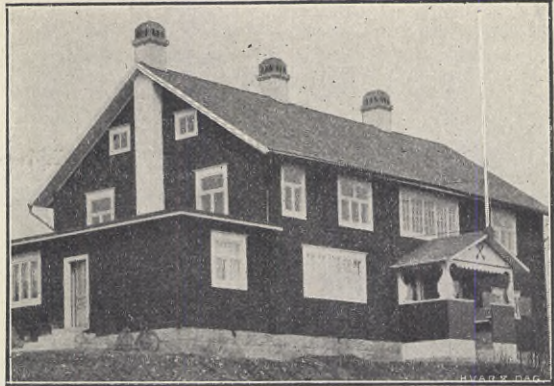
Fotografier för HVAR 8 DAG af Ericsson & Larsson, Leksand.

Det vackra, minnesrika Dalarne och dess kärnfriska befolkning har sedan gammalt utöfvat stor dragningskraft på bildande konstnärer. Karl XV:s personlige vän och den onekligen mest framstående konstnären under hans regering Johan Fredrik Höckert, den populära målaren Ama'ia Lindegren och de nyligen aflidna veteranerna August Malmström och Geskel Saloman, den framstående danske målaren Wilhelm Marstrand och Köpenhamnsakademiens mångårige direktör Julius Exner, alla dessa och många flere hafva inom Dalarne funnit motiv för taflor, som brakt sina mästare berättigt konstnärseende. Hvar 8 Dag har också meddelat förträffliga bilder från tvenne nutida konstnärshem i Dalarne — Carl Larssons i Sundborn och Anders Zorns i Mora. Men det finnes i närvarande stund ännu flere konstnärshem i Dalom. I den som turistort bekanta Leksands socken vid Siljan har en hel liten målarekoloni, bestående af så ansedda konstnärer som Emerik Stenberg, Gustaf Ankarcrona, Ivar Nyberg o. a., slagit sig ned och sannolikt med afsikt att stanna där. Från herr Stenbergs nyinredda hem är HVAR 8 DAG i tillfälle meddela några fotografier, hvilka framdeles skola efterföljas af sådana äfven från hrr Nybergs och Ankarcronas hem.

* * *

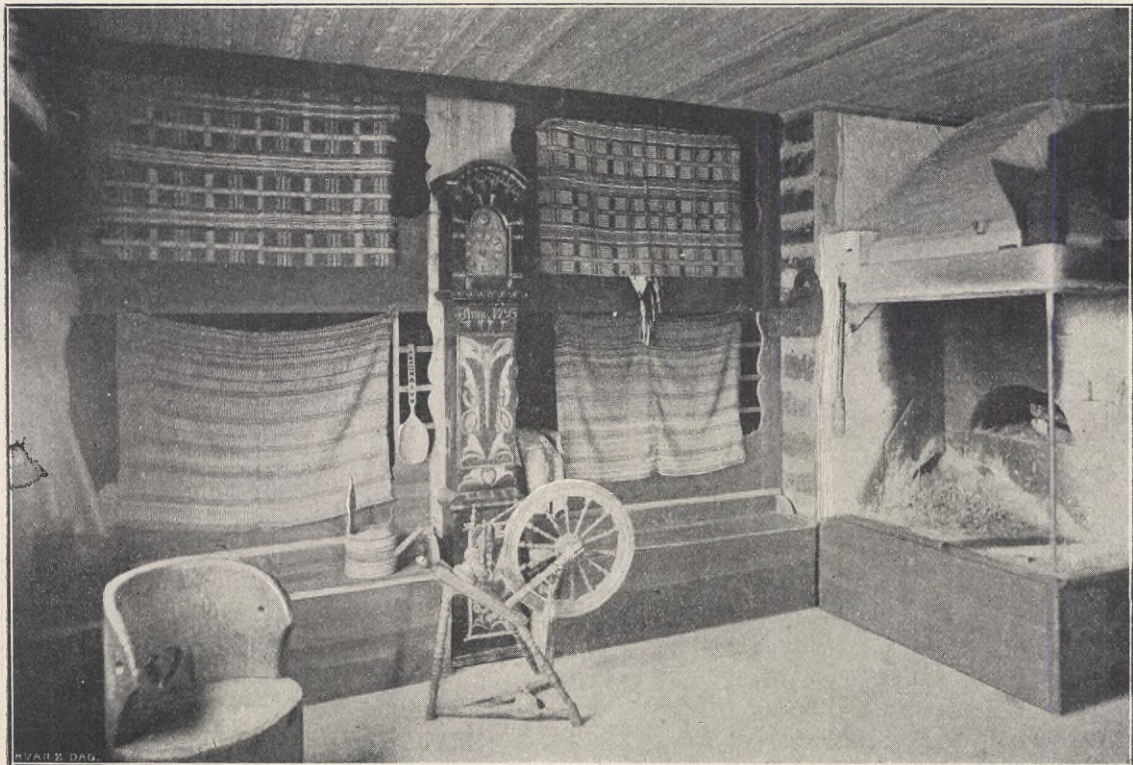
Så sannt som att Carl Larsson är hemmets målare, är hr Stenberg dalmålare par préférence. För snart ett tiotal år sedan kom han händelsevis till Dalarne, men hade dessförinnan en annan arbetsuppgift framför sig än den, han därefter grep sig an och löst, den nämligen att blifva en det gamla dalafolkets skildrare i bild. Nu har, som sagdt, hr Stenberg löst denna uppgift, men så står han också på förtrolig fot med gubbar och gummor samt behärskar deras språk i minsta detalj.

Det fordras i vår tid försakande af många be-

EMERIK STENBERGS VILLA I DALARNE.

kvämligheter och med varmt intresse idkade studier bland allmogen för uppnäendet af det mål, hr Stenberg satte framför sig, men man finner svårigen en plats mera lämplig för dessa studier än den, hr Stenberg valt, och inom hvars gränser han byggt sitt hem. Ännu mera lyckligt blef detta val, då det träffade en särdeles typisk dalaby — Ullvi —, som, jämte det att den hyser en befolkning, hvilken sällspordt troget bibehåller gammaldags seder och bruk, äfven har ett enastående vackert läge. I hjärtat af denna by har hr Stenberg låtit bygga sin storstuga, lyckligtvis i en stil, som ej alltför mycket sticker af mot omgifningen. Den ter sig dock en smula egendomlig, hvilket är lätt förklarligt, då man erfar, att inom dess väggar inkomponerats så olika rum, som atelier af väldiga dimensioner, dalastugor och verkligt nobla rum.

EMERIK STENBERGS DALAHEM: Dalastuga.

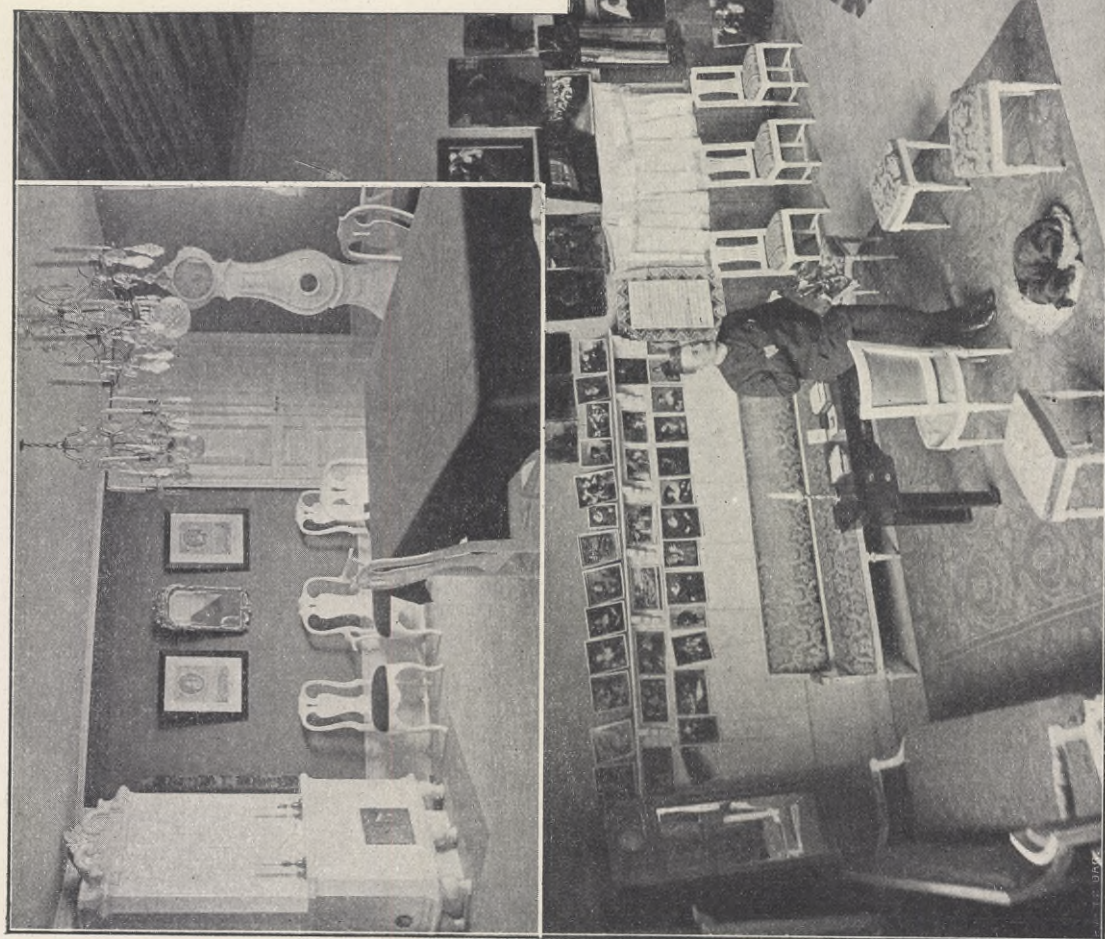
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre, Sthlm—Gbg

Atelieren är försedd med möblemang från gustavianska tiden och öppen spis i barockstil. Väggarne prydas med en mängd skisser och utkast, bland hvilka igenkänns kompositionsutkast till hr Stenbergs i Göteborgs museum befintliga tafla »Likut-sjuning i Leksand», och den af Nationalmuseum förvärfvade »I skymningstimmen», jämte flera studier för en större tafla, hvilken några somrar sysselsatt konstnären och som fullbordad kommer att framställa »En söndag i Leksands kyrka». Härförutom smärre arbeten, framställande för det mesta dalatyper. På hvardera sidan om atelieren äro tvenne dalastugor med öppna spisar och väggfasta »tvåvåningssängar». Å bilden synes en dylik »fyradubbel» säng med förhängen af för orten typiska väfnader, en öppen spis, moraklocka, spinnrock, träslef med genombrutet skaft från 1634, stol af urhåkad furu m. m. Inom dessa rum har hr Stenberg sammanfäst en stor samling antikviteter från Dalarne. Denna uppgår till mer än ett halft tusental nummer, bland hvilka finnas flera rariteter, bl. a. många dalmålningar i den af E. A. Karlfeldt besjungna stilen.

Intill en af dalastugorna ligger den stilfullt inredda sal, från hvilken vi återgifva en interiör. Möbeln, som förvärfvats till detta rum, är från 1700-talets början och är kommen från Svartsjö slott.

Från förstugukvisten till konstnärshemmet likom också från hvarje fönster å fasaden har man en charmant utsikt öfver ett af de mest representativa dalalandskap, man kan få se.

Klode, Em. A. B. Renof Skulptur Skulptur - 67g

EMERIK STENBERG I SITT DALAHEM: Atelien och matsalen.

DET NYA RIKSDAGSHUSET.

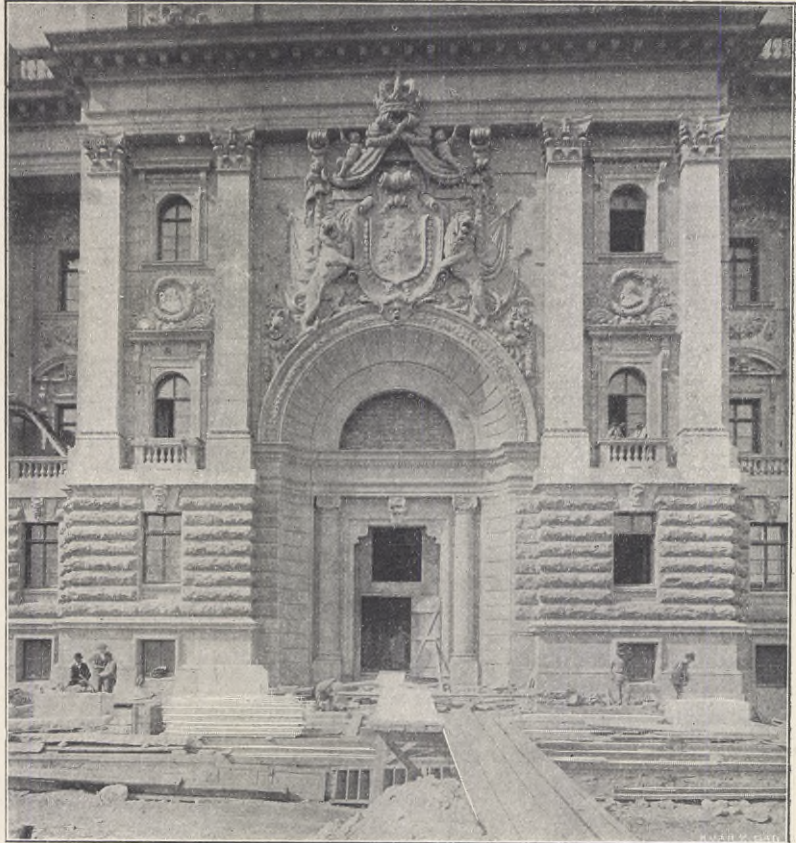
Det nya riksdagshuset på Helgeandsholmen, liksom det nya riksbankshuset där sammastädes, skri-der allt närmare sin fullbordan. Man kan redan nu se, huru en del rum komma att te sig, ehuru de stora plenisalarna ännu äro i mycket ofärdigt skick.

Det har syntts HVAR 8 DAG, som gärna är den första på redutten, intresant att lämna några bilder från byggnaden i närvarande ögonblick. Det stora riksvapnet ofvanför hufvudportalen är ju ett utmärkt arbete, som gör icke minst stenhuggeriarbetarne all heder. Och den gamla Norrbrobazaren, den sist återstående af Helgeandsholmens gamla byggnader, som i slutet af 1830-talet uppfördes af ett för detta ändamål bildadt bolag, och som kommer att gå all världens väg nästa vår, om icke förut, bör naturligtvis i bild bevaras i denna tidskrifts spalter.

Vi hafva äfven bl. a. låtit fotografera riksbyggnadernas arkitekt, hr Aron Johansson. Född i Ryssby, Kronobergs län, d. 11 jan. 1860, genomgick J. Chalmerska institutet 1876

— 80 och konstakademien 1881—84, där han belönades med k. medaljen. Han företog sedan en fem års utländsk studieresa. Sedan 1884 har J. varit anställd som arkitekt i öfverintendentensämbetet och sedan 1890 vid riksbyggnaderna, hvilka upp-

förts efter hans 1892 uppgjorda och något ändrade förslag. Bland J:s öfriga arbeten märkes den vackra byggnad vid Rödbotorget, som rymmer Stockholms stads sparbank.

HVAR 8 DAGS fotograf i Sthlm.

PARTI AF RIKSDAGSHUSETS FASAD.

Kliché: Bengt Silfversparre.

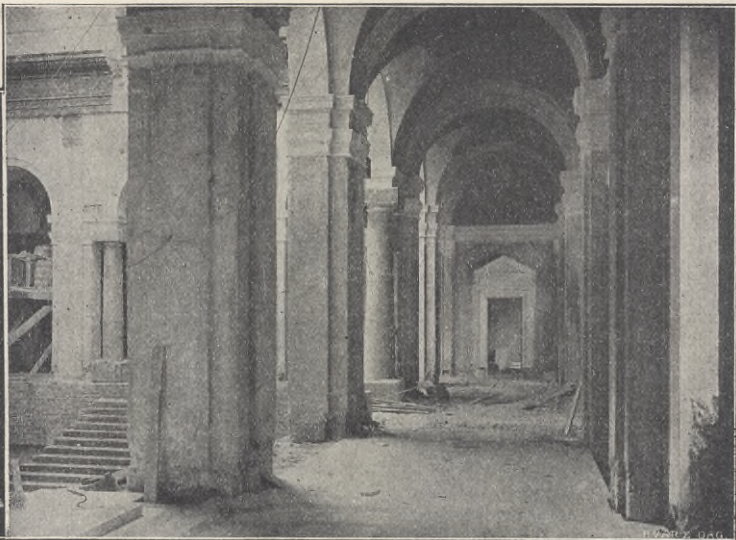
HVAR 8 DAGS fotograf i Sthlm.

NORRBROBAZAREN, en gammal Stockholmsbild som snart skall försvinna.

Kliché: Kem. A.-B., Bengt Silfversparre Sthlm.—519

ARON JOHANSSON,
Riksbyggnadernas arkitekt.

HVAR 8 DAGS fotograf 4 Sthlm.

Kliché: Bengt Silfverparre.

TRAPPHUS OCH KORRIDOR I NYA RIKSDAGSHUSET.

STOCKHOLMS NYA BRANDSTEGE.

En ny pneumatisk brandstege har Stockholms brandkår för en summa af omkring 12,000 kr. inköpt från Tyskland, och med denna stege kan en strålförare på en höjd af 25 meter utifrån fritt sköta sig. Men nog får han ha godt kurage vid sitt arbete i den svindlande höjden!

Själftva stegen utgöres af flera rör, inskjutna i hvarandra, och vid hvarje rörs spets är en del af stegen fasthakad, hvilken medföljer röret, då det skjutes upp i höjden. Vid det nedersta och gröfsta röret, hvarifrån de öfriga rören utgå, är i spetsen en afsats anbringad, och på denna tar en man plats för att reglera uppskjutningen. Manövreringen kan utföras af två personer, af hvilka en står på den nämnda afsatsen och en annan nere på marken.

Den första stegen, i hvilken de öfriga tre äro inskjutna, är fast samt har en höjd af 8,3 meter; när de andra komma till blir höjden efter hvartannat 14,2 m., 19,7 m., och slutligen 25 m. Då stegen är helt utskjuten eller stödes mot en vägg eller tak, kunna 12 man ha plats på densamma. Har den intet stöd, kan den bära 3 man.

En annan sak, som k:n förtjäna framhållas, är att stegen i fråga är försedd med vissa säkerhetsanordningar, hvilka afleda den elektriska strömmen vid kontakt med elektriska ledningar.

Våra bilder visa en öfning å brandstationen i Johannes gård. Uppe på stegen befinner sig kapten Svinhufvud, och man kan vid en jämförelse med Johannes' kyrktorn se, huru ansenlig steghöjden är.

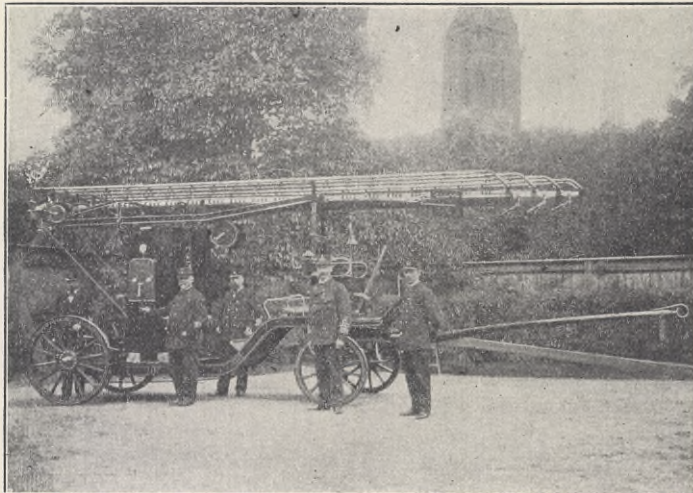
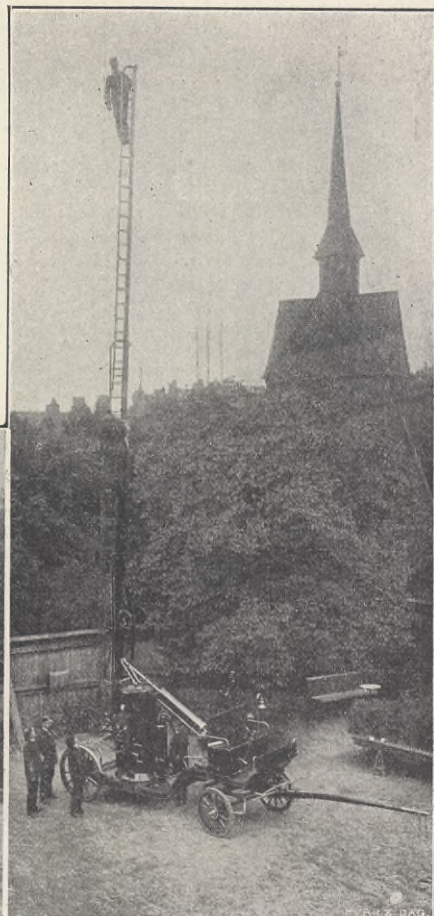

Foto. Lamm, Stockholm.

Kliché: Bengt Silfverparre.

DEN NYA PNEUMATISKA BRANDSTEGEN: hopfäld och utskjuten.

KRIGSMINISTERSKIFTET.

J. I. CRUSEBJÖRN.
Afgående krigsministern.

Att statsrådet Crusebjörn efter föregående riksdags slut, d. v. s. innevarande sommar, ty sommaren är ju de svenska ministerskiftenas tid par préférence, skulle lämna sin ansvarsfulla post, som han

O. W. VIRGIN,
Nyutnämnd krigsminister.

förvaltats med så mycken insikt och så stor framgång, har länge varit en offentlig hemlighet. Det har också på visst håll, där man gärna söker »komma åt» statsminister Boström, påståtts, att anledningen

DET HÖGRE MILITÄRBEFÄLET.

H. ELLIOT.
Generallöjtnant. Afgående chef för Fortifikationen.

J. G. BJÖRLIN.
Militärbefälhavare på Gotland. Utänmd till Generalmajor

till statsrådet Crusebjörns demission skulle vara djupgående meningsskiljaktigheter mellan honom och ministärens främste man, bl. a. rörande förläggningen af regementena. Dessa påståenden ha emellertid på det kraftigaste dementerats, och ingen behöfver längre betvifla, att statsrådet Crusebjörns afgang förestafvats uteslutande af hälsoskäl.

Det var år 1899, som dåvarande landshöfdingen i Västerbottens län, JESPER INGEGWALD CRUSEBJÖRN, inträdde i konseljen, såsom mannen, hvilken »skulle göra't». Vi behöfva här icke närmare ingå på de stora förändringar i Sveriges försvarsväsen, hvilka äro knutna vid hr Crusebjörns namn. Det är tillräckligt att säga, att den allmänna värnplikten sent omsider blifvit verklighet, och att statsrådet Crusebjörn, denne skicklige och kloke militär, populära personlighet och oförvitliga karaktär, har sin dryga förtjänst i afseende på de stora reformernas genomförande, vet litet hvar. När generalmajor Crusebjörn, nu åter drager sig tillbaka till sin gamla landshöfdingestol, som hela tiden hållits obesatt för hans räkning, åtföljes han från hög och låg af ett hjärtligt svenskt tack!

* * *

Den nye krigsministern, OTTO WILHELM VIRGIN, är född 1852 och sedan ett par år tillbaka öfverste och chef för Första Svea artilleriregemente, i det att han först innehade samma ställning vid Andra Göta artilleriregemente. En man i sin bästa ålder, med ett sympatiskt yttre och stora kunskaper, särskildt inom det vapen, han tillhör och som i vår tids krigföring intager en så betydande plats, väntas den nye krigsministern af en väldig ämbetsbörda. Den nya härordningen skall ju nu i detalj genomföras, och man kan lätt förstå, hvad ett dylikt vidlyftigt organisationsarbete innebär af mödor och svårigheter.

SIGFRIED WAGNER.

Foto: HVAR 8 DAGS.

Klisché: Renigt Silfverparre.

Sigfried Wagner, Richard Wagners ende son och själf känd som ledare af festspelen i Bayreuth samt kompositör, uppehöll sig en kort tid i Stockholm. Huru brådtom han än hade och hur obenägen han än var att frångå sin roll af turist, lät han dock å Grand Hôtel fotografera sig af HVAR 8 DAGS fotograf. Hr Wagner är för öfrigt en helt ung man, född den 6 juni 1869 i närheten af Luzern, och förefaller glad och konstlad.

NORGES FRÄMSTA TURNFÖRENING.

Foto: Aune, Trondhjem.

Klisché: Kem. A.-B. Renigt Silfverparre Skilm—Oby

TRONDHJEMS TURNFÖRENING, under ledning af Arkitekt Gustav Olsen (till venster om Formanden med Kungapokalen) vann under de stora idrottstävlingarne sistlidne juni i Christiansand, för femte gången å rad första pris och därmed anseende som Norges främsta Turnforening.

DET FÖRSTA HEMMET FÖR ÅLDERSTIGNA SKÅDESPELARE OCH DRAMATISKA FÖRFATTARE

uppföres nu i *Pont-aux-Dames* i närheten af Meaux (några mil från Paris). Vår fotografi togs under det Coquelin d. ä. (2) vid grundstensläggningen uppläste sitt tal, på hvilket Waldeck-Rousseau (1), den berömde statsmannen, svarade. Dessa två äro de egentliga grundläggarna af denna hvilostad för skådespelare och dramatiska författare, som icke hugnats af framgång i lifvet.

Efter fotografi.

GRUNDSTENSLÄGGNINGEN: (1) Waldeck-Rousseau, (2) Coquelin d. ä.

Kliché: Bengt Silfverparre.

DEN GAMLA DRAGKISTAN.

För HVAR 8 DAG af E. Walter Hülphers.

Efter supén hade man slagit sig ner kring den gula lampskärmen inne i doktors rum, och af någon anledning hade samtalet kommit in på spiritistiska fenomen och från dem in på de genuina spökhistoriernas område. Damerna voro som vanligt i majoriteten och orden trillade som ärter ur ett såll. Den ena spökhistorien aflöste den andra, den ena mer otrolig än den andra och sedan en ung kandidat roat sig att släcka ut ljusen, så att endast det gula skenet från lampan silade fram mellan de mörka tunga skuggorna, flyttade man sig tillsammans i en klump omkring herrarne. Det gula, dämpade ljuset spred en präktig spökstämning, som kom ögonen på de två stora porträttmålingarne på väggen att se fullkomligt lefvande ut, alldeles som om deras bärare, så likgiltiga nyss, plötsligt blifvit intresserade och ämnade göra sitt inlägg i samtalet.

»Äsch, berätta ni så mycket ni vill, mig får ni ändå inte att tro på sådana där dumheter», sade en liten mycket ung fröken och satte upp en förtjusande, impertinent näsa.

»Är fröken inte mörkrädd då?» frågade en korpulent rektorska med en röst och min, som nästan voro öfverlägset bestraffande.

»Nej inte alls», förklarade lilla fröken tvärsäkert. Och med fruntimmers vanliga brist på kontroll öfver tankegången, tillade hon:

»Men Betty skulle inte våga gå genom ett mörkt rum ensam.»

Fröken Betty slog ned ögonen som bekräftelse på sanningen i utsagan, och de andra skrattade.

»Ja, ni skratta nu åt stackars fröken Betty», sade doktorn och lutade sig fram mot cigarrtändaren, en bredbent Bismarcksfigur på ett silfverfat. »Och dock är jag alldeles viss på, att alla af er öka

stegen, då ni skola ut ur ett mörkt rum. Ni göra det omedvetet. Men hvarför?»

»Äh, man vet ju huru rädd en simmande blir i vattnet, om han plötsligt stöter emot något, hvars natur han inte genast kan utleta», sade en kandidat. »Jag tänker att det är medvetandet om den fullkomliga vapenlösheten och oförmågan att se en möjlig hotande fara, som så där gör en feg.»

»Det också!» sade doktorn och lade sig bekvämt mot stolens ryggstöd. »Man ser ju att förhållandet är detsamma med djuren.»

»Men djuren se ju ibland saker, som människor inte kunna se», yttrade rektorskan.

»Eller också ha de lifligare fantasi än vi», svarade kandidaten, och de andra skrattade.

»Ja, ja, men hur som helst, finns det mycket mellan himmel och jord...» sade rektorskan, korsande armarne öfver det bastanta skötet.

»Och troligen har allt i grund och botten sin naturliga förklaring», tillade doktorn. »Äfven spökena.»

»Det vore f—n!» utropade en grosshandlare med en bred guldkedja öfver den kullriga svarta västen. Förvåningen var så uppriktig, att den framkallade allmän skratsalva igen.

»Inte menar väl doktorn, att man kan förklara spöken med vanliga naturlagar?» invände rektorskan.

»Äh nej», svarade denne, »inte precis med vanliga, om man med vanliga menar dem som man känner. Men det finnes nog en hel del sådana, som ännu äro förborgade för oss, och hvilkas yttringar alltså förefalla oss öfvernaturliga. Gubben, som hvarje natt under ny visar sitt bleka ansikte i logegluggen, är kanhända blott en vanlig företeelse, som inte skulle kunna skrämman ens ett barn, om

man kunde komma betingelserna för hans uppträdande på spåren.»

»Tror doktorn då verkligen, att han öfver hufvud taget existerar», frågade grosshandlarn. »Så att det inte bara är hallucinationer eller hvad ni kallar det. Tryck på synnerven.»

»Det också!»

»Du retar mig med ditt också», sade kandidaten. »Ut med hvad du menar!»

»Gärna! Jag hade härom året en patient, som jag behandlade med hypnotism. Det var ett fruntimmer, alldeles särskildt mottaglig. Till slut kom jag underfund med att jag kunde söfva henne på afstånd utan att personligen besöka henne. Jag skref bara ett bref. Då och då skall ni somna, så och så länge sofver ni. Då min patient läst brevet, skedde det som jag ville.»

»Men hvad har det där för sammanhang med mannen på logen? Jag förstår det inte», sade kandidaten.

»Vänta litet. Låt mig alltså fastslå, att jag förstår att suggerera förmedelst döda ting, en bit papper och en smula bläck, visserligen i form af ord, som uttrycka min vilja. Men hvem säger också, att min vilja ej på något sätt i koncentrerad form finnes magasinerad i just själfva papperet och bläcket. Jag kan magasinera ljus, ljud, elektricitet o. s. v. under vissa betingelser. Låt oss anta en suggererande kraft, utgången från hjärna och mottaglig för hjärna! Jag förstår inte hvarför den skulle vara omöjligare att maganisera än andra krafter.»

»Nå, låt oss anta allt det där, osannolikt bör det ju inte vara, så få vi höra, hvart du vill komma», afbröt kandidaten.

»Godt!»

Doktorn tänkte på nytt sin cigarrett, drog några djupa bloss och så började han berätta, under det han då och då nervöst vickade upp och ned på foten.

»Strax efter det jag tagit min examen, medan jag var praktiserande läkare uppe i en norrlandsbyggd, var det som det här hände. Och jag ger er mitt hedersord på, att allt är sannt från början och till slut.

Där uppe äro afståndena afstånd. Tiomila skog och myr med gulröda tufvor, där fjälllemmeln skriker under hvarje steg, och skogar af ripris, som slår vandraren kring ljumskarna. Här och där brusar en hvitskummig bäck med brunt vatten, på hvilket svanar simma i edorna som stora skumflakor. Här och där en vid sjö med källvatten. Ljusblå snöfjäll som fantastiska moln i fjärran. Stugorna ligga glest vid sjökanter och bäckstränder, trän-

gas inte med hvarandra om utrymmet, och vägarne dit äro smala stigar, tilltrampade öfver åsarne, med sanka myrdrag eller sjö eller å på ömse sidor.

Folk föds därinne utan att världen vet om det. Folk för där sitt lif utan att just någon mer känner till det än prästen, som antecknat deras namn i kyrkoböckerna, och de som drifva in skatten. Folk dör helt lugnt därinne utan att läkaren får bud efter sig. Och hur skulle denne för öfrigt komma dit att möjligen förlänga ett lif, som för det mesta är fullständigt utbrunnet. Lifven förbrukas omsorgsfullt där uppe. Då det är slut så är det. Oljehuset är sönderrostadt då oljan är utbrunnen. De veta det själfva och därför tro de föga på läkare. För rästen ha få råd att kosta läkare och medikament på gammelfar eller gammelmor, som håller på att dö.

Långt inne i en flik af Kajtumsjön låg ett större torp, där en ung kvinna låg på sitt yttersta efter att ha födt ett barn till världen. Mannen måtte ha varit ovanligt fäst vid henne, ty en dag stod han inne i mitt mottagningsrum, med någonting förstelnadt i ansiktet, så orörligt var det, och bad mig att jag skulle följa med honom och se på kvinnan. Och om jag kunde bota lifvet på henne, var han villig att i ersättning för besväret ge mig en af deras kor. De hade visst fyra stycken.

Ute stod en hel flock af skidlöpare med en släde, som de bäddat med fällar och hö. Folket är mycket hjälpsamt med hvad de kunna mot hvarandra. Där låg jag som en kung och de drogo mig sex mil långt i risslan genom snö så djup, att jag mer tyckte mig ligga i en båt än i ett fordon på medar.

Vi kommo fram i kvällningen. Det låter lustigt att tala om kvällning, där solen under högvintern aldrig kommer upp på dagen. En gammal gumma gick omkring och pysslade kring den sjuka, som för rästen tagit sig för att krya till sig under mannens bortovaro, fast hon ännu var mycket svag efter det genomgångna, som måste ha varit förfärligt. Ni skulle ha sett ögonen på mannen, då jag sade honom att hon skulle vara på benen om ett par dagar.

Stugan var rätt stor. Åt mig hade de bäddat i den så kallade kammaren, helgdagsrummet. Och karlarna gjorde det bekvämt åt sig i storstugan, så godt de kunde kring väggarna. De flesta af dem somnade så snart de ätit.

Jag gick in till mig för att sköta om instrumenten, efter den långa färden i kylan. En del af medicinen var fördärfvad, ty jag hade varit en

AF PÅFVEN LEO XIII Å DÖDSBÄDDEN togs ofvanstående ögonblicksfotografi, hvilken HVAR 8 DAG blifvit satt i tillfälle återgifva.

Kliché: Kem. A.-N. Brant. Sjöfverparre Stålm.—Öbg.

smula vårdslös i brådskan med inpackningen, så att jag gick ut på gården för att stufva undan smörjan, så att ingen skulle få tag i den. De tro att allt som en läkare har är bra för hälsan, då de sjuka. Och jag hade mina små minnen och erfarenheter i den vägen.

Därute var det så där himlavackert som man aldrig glömmet i sitt lif. Månkenet kallt och klart, med snön gnistrande af milliarder klara diamanter mellan de blå, flockiga skuggorna från tallbuskarne i skogskanten.

Uthusen tycktes gripna af en svart tung sömn med drömmar och tankar. Jag tror mig aldrig ha sett ett uthus förr så likt en gammal envist tiggande ftinggubbe. Man ser honom knappt röra sig och blicken är stirrande och man känner hur någonting arbetar i hans hjärna, vildt, egenartadt, som hans målade sniderier. Men hvad?

I ett af uthusen var ett rum som tycktes vara bebodt af någon. Ett svagt eldsken låg ut genom de små rutorna, för hvilka ingen gardin var fördragen. Och som det ej syntes någon rök eller en enda dansande gnista öfver skorstenen, hvilket förvånade mig, gick jag närmare så att jag kunde se in genom fönstret.

Det brann i några träd på en öppen spis. Till att börja med kunde jag ej upptäcka något mera, men så småningom var det som om en grå skugga i spiselhörnet förtätat sig och tagit form. Och när jag af nyfikenhet än mera spände blicken, tyckte jag mig kunna urskilja en gammal gumma som satt vid en spinnrock och spann.

Elden flammade med ens upp en smula, så att det för ett ögonblick blef ljusst i rummet och jag kunde nu tydligt urskilja hennes drag. Det slog mig huru lik hon var henne som jag nyss sett gå och pyssla kring den sjuka, men dräkten var en annan. Jag känner inte till om dräkten förändras äfven i obygderna, men jag fick en förnimmelse af någonting gammalmodigt och samtidigt genomlades jag af en känsla af att jag stod inför något överkligt, en känsla, som jag förgäfvets sökte befria mig ifrån.

När jag kom in igen vände jag mig till den gamla kvinnan, som just var i färd med att steka fläskpannkakor, och frågade henne om hon hade någon syster.

Hon såg förvånad på mig.

»Huru då?»

»Åh, jag tänkte bara att det var er syster, som jag såg genom fönstret i stugan, här bredvid. Hon som sitter där och spinner.»

Jag såg mannen och den gamla växla en underlig blick, och vid ett ljud från den sjukas säng, såg jag henne sitta upprätt i bädden noppande med de magra fingrarne på fällen.

»Sedan», mumlade hon. »Bara de andra gått.»

Karlarna kring väggarne började röra på sig.

»Har du nå'n som bor i stugan din, Petter?» frågade en af dem.

»Neej!» svarade Petter och såg en smula generad ut. »Det är bara en, som är därinne för tillfället.»

Den sjuka suckade djupt och sjönk tillbaka, men hennes fingrar fortforo att noppa och plocka som om hon pinats af någon förfärlig oro.

Allt föreföll mig så besynnerligt. De innevarandes oro. Det besvarade i deras svar. Jag kände att något låg under detta. Men hvad?

Så gick jag in till mig igen och såg ut genom fönstret. Besynnerligt! Åter såg jag fönstret, från hvilket nu eldskenet klart och rödt låg lugnt ut öfver drifvan. Jag såg elden flamma och spraka på härden, men inte en enda gnista, inte så mycket som en strimma rök steg upp genom rökfånget.

Jag sökte efter den gamla och såg att hon lämnat spinnrocken. I stället stod hon med ryggen vänd

åt mig, sökande i en utdragen låda i en dragkista efter ena kortväggen. Hon måtte dock inte ha funnit det hon sökte, ty hon genomgick låda efter låda och, sedan hon genomgått dragkistan, började hon sin undersökning i en skänk helt nära fönstret.

Jag såg spisen och elden tvärs igenom henne, då hon gick öfver golfvet.

Häpen ville jag inte tro mina ögon och bad hushonden komma in till mig för att vinna bekräftelse.

Då han kom på tröskeln kastade han en skrämmande blick ut genom fönstret och — gick utan ett ord fram och drog för gardinen. Därpå kastade han en skygg blick på mig och frågade mig hvad jag ville.

»Nej, låt gardinen vara!» sade jag hastigt och ville åter slå den åt sidorna, men han häjdade mig ett ögonblick.

»Det är nog inte bra att se på det», sade han.

»Det är inte som det borde vara.»

»Ni har då också sett det? Man ser tvärs igenom henne?»

Han nickade och sänkte hufvudet.

»Ofta?»

Åter såg han på mig med skrämmande blick.

»Sedan två år. Sedan gammelmora dog.»

»Det där är då hon?»

Han nickade.

Jag slog gardinerna åtskils. Där var ingenting mer att se. Stugan mörk, inte ens månken nådde fram till fönstret och där nyss ett bredt eldsken legat på drifvan låg nu en blå, genomskinlig skugga.»

Doktorn tystnade.

»Så intressant!» suckade fröken Betty. »Hvad ni måste ha blifvit rädd?»

Doktorn tände leende en ny cigarett.

»Nå förklaringen nu!» sade kandidaten en smula otåligt.

»Den gamla gick igen, det var ett faktum, ty jag hade själf sett henne med egna ögon. Jag hade också sett henne söka efter något, något som en gång i lifvet borde ha legat den gamla mycket varmt om hjerta. Hvad fick jag också reda på efteråt.

Då hustruns mor, som rådde om torpet, låg på sitt yttersta, hade dottern i tanke på en delning af kvarlåtenskapen mellan sig och en gift syster, för egen del gömt undan två silfverskedar. Hon ansåg sig ha handlat i sin fulla rätt, ty om hon fick dessa dyrbarheter mer än system, så var det i gengäld hon som haft modern hos sig och sörjt för henne och vakat öfver henne, när hon sen blef sjuk. Den gamla hade under sin sjukdom flera gånger frågat efter dessa skedar, ty hon var hvad man kallar ej så litet om sig, och dessa skedar representerade för henne en dyrbarhet och ett värde, som låg henne mer om hjärtat än allt annat. För att lugna hennes oro hade dottern alltid sagt att hon gömt undan dem i dragkistan.

En dag hade hon i något ärende kommit dit in. Den gamla låg framför dragkistan. Död på golfvet. En låda stod uppdragen med innehållet omkastadt, som om någon ifrigt genomskött den. Den gamla hade kraflat sig upp i feberyrseln, gått ut att söka efter skedarne, hade inte funnit dem. Därför sökte hon dem ända tills de blefvo framletade och skiftade mellan systrarne enligt moderns vilja.

Då först kunde hon få ro i grafven...»

»Men det där är ingen förklaring», utropade kandidaten. »Förklaringen!»

»Den kommer nu», svarade doktorn leende.

»Nå ändtligen.»

»Hela gummans åtrå och tankeverksamhet hade en lång tid bortåt varit riktade på den gamla dragkistan, som skulle förvara hennes dyrbara skedar. Tror ni inte det?»

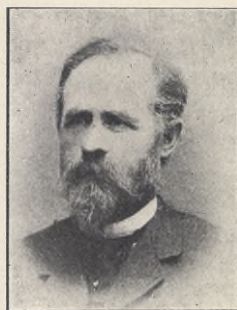

:: VECKANS ::

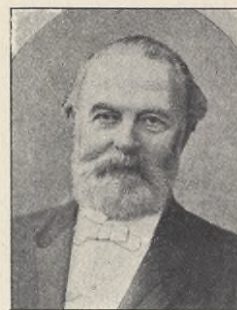
H. J. ARESCHOUG,
regementsveterinär vid Första Svea artilleriregemente, fyllde den 13 juli 75 år.

C. A. KLINTBERG,
kapten vid k. väg- och vattenbyggnads-corpsen, lektor vid tekn. skolan i Norrköping, fyllde den 8 juli 70 år.

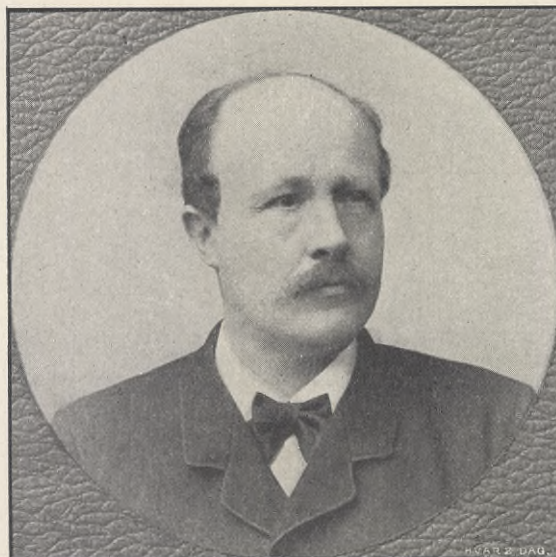
E. B. TEGMAN,
läroverksadjunkt i Uppsala, fyllde den 22 juli 70 år.

E. R. PETERSSON,
fördelningsläkare i fältläkarekårens reserv, praktiserande läkare i Stockholm, fyllde den 18 juli 70 år.

N. E. ZIMMERMAN,
tullförvaltare i Stockholm, fyllde den 23 juli 65 år.

E. J. A. HERSLOW.

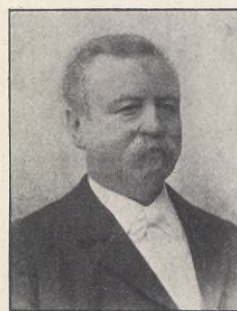
65 år fyllde den 21 juli justitierådet *Ernst Johan Adalbert Herslow.*

H. blef 1855 student i Lund, v. häradshöfding 1865, auditor i Vendes artilleriregemente 1872, t. f. revisionssekreterare 1873, fiskal i skånska hofrätten 1874 samt assessor därstädes samma år, revisionssekreterare 1877. År 1886 utnämndes han till justitieråd.

*** Led. af styrelsen för Stockholms högskola, vald af Svenska akademien, och ordförande i styrelsen 1895—1900, blef justitierådet Herslow jur. hedersdoktor vid Lunds universitet 1900. H. har af trycket utgifvit en del arbeten.

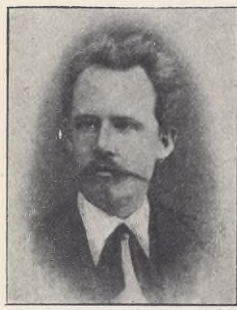
EMIL FLYGARE,
kontraktspost i Villands kontrakt, kyrkoherde i Kristianstad, fyllde den 24 juli 55 år.

A. K. KIHLSTRÖM,
apotekare, stadsfullmäktig, kommunalman i Göteborg, fyllde den 21 juli 65 år.

J. B. NORDLUND,
regementsläkare vid Första Svea artilleriregementet, praktiserande läkare i Stockholm, fyllde den 23 juli 50 år.

A. H. LINDQUIST,
akademiritmästare i Lund sedan 1865, fyllde den 20 juli 60 år.

K. F. S. HENNING,
domprost, kontraktspost, fil. och teol. dr., inspektör öfver Folkskolelärareseminariet i Vexjö, fyllde den 19 juli 60 år.

P. O. O. AHLGREN,
kapten i Kalmar Regementes reserv, Grönskog, fyllde den 18 juli 60 år.

R. L. TRAFVENFELT,
regementsläkare vid Norrlands Dragonregemente, fyllde den 15 juli 50 år.

PORTRÄTTGALLERI

L. A. G. ISBERG,
distriktschef vid statens järnvä-
gars II:dra distrikt sedan 1898,
Göteborg fyllde den 25 juli 65 år.

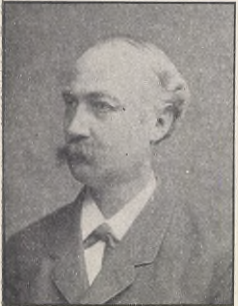
V. M. T. SYLVÉN,
apotekare i Landskrona, fyllde
den 24 juli 60 år.

C. A. JOHANSSON,
kongl. hofpredikant, kyrkoherde i
Lofö sedan 1899, fyllde den 22
juli 50 år.

† J. P. A. LINDELL,
kyrkoherde i Göteryd sedan 1899,
afled den 17 juli. Född 1846.

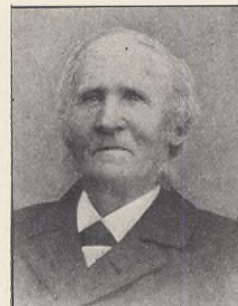

† ANDERS HUSS,
kronofogde i södra Ångerman-
lands öfre fögderi, afled den 21
juli. Född 1841.

TH. R. THURESSON.

En af Sundsvalls mest framstående män, direktören m. m. *Thure Reinhold Thuresson*, fyllde den 16 juli 60 år. Student 1863, ingick han följande år i landsstaten samt i kongl. postverket, hvarifrån han dock 1874 tog afsked, då han redan 1870 blifvit ombudsman för Ljunga elfs och Gimåns flottningsbolag och 1872 för Sundsvalls bogseringsbolag samt år 1876 äfven för Indals älf's flottningskompani. Sedan 1891 direktör för Sundsvalls—Vasa ångfartygsaktiebolag, Dessutom ordförande för Hudiksvalls trävaruaktiebolag, i styrelsen för A.-B. Iggesunds Bruk samt led. i styrelserna för Sunds A.-B., J. A. Enhörnings Trävaru-A.-B. samt Sundsvalls ensk. bank. Inom Sundsvalls kommun har T. haft och har en mängd förtroendeuppdrag, såsom led. af stadsfullmäktig, beredningsutskottets ordförande, led. af byggnadsnämnden m. m.

† CARL GUSTAF JANSSON,
f. d. handlande i Björnfall, Ler-
bäck, afled den 12 juli, 83 år gam-
mal. Framstående kommunal-
man.

† G. E. W. RUNDGREN,
föreståndare för Stockholms upp-
fostringsanstalt vid Skrubba, af-
led den 12 juli i Ronneby, 54 år
gammal.

† SALOMON UHR,
statens torfbiträde, afled nyligen
i Stockholm, 23 år gammal.

† C. J. BOVALLIUS,
2dre kassör vid Tändsticksfabriks
A.-B. Vulcan i Tidaholm, afled
den 15 juli. Född 1871.

† JOHN THEORIN,
sjökapt. reservlöjtnant i kongl
flottan omkom genom olyckshän-
delse i Hudiksvall den 15 juli.
Född 1876.

»Samt!» svarade grosshandlaren och de andra instämde.

»I ett svaghetsstillstånd gick hon fram till den, all hennes viljekraft var riktad på den, både andligen och fysiskt klamrade hon sig fast vid den med en intensitet att något af hennes personlighet måste intryckas i dess multnande paneler alldeles som en positiv elektrisk ström svetsas in i en laddflaskas messingskula. Där hon i sitt sökande med kropp och själ klamrar sig fast vid dragkistan för att inte falla, magasinerar hon in en kraft. Denna kraft blir sedan och långt efteråt förnimbar för andra, som äro mottagliga därför. Och de se, helt naturligt, den gamla söka efter något i den gamla dragkistan.

Den gamla dragkistan verkar här på samma sätt som bläcket och papperet i det bref som jag skref till henne som jag ville hypnotisera.

Så eller någonting liknande.»

Kandidaten skrattade.

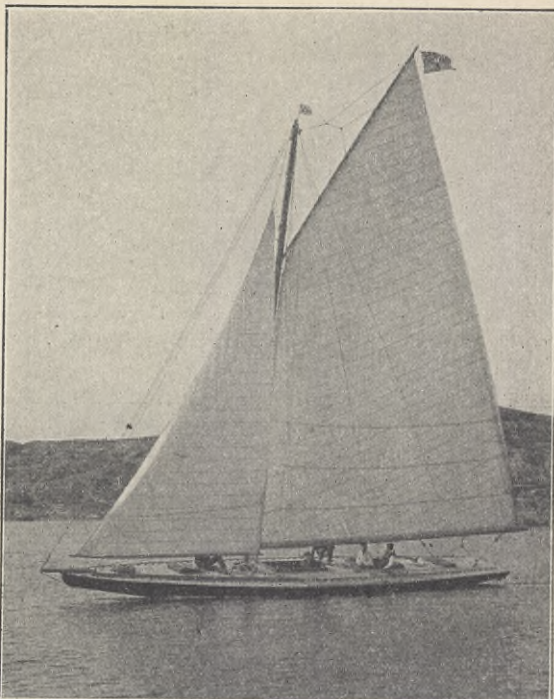
»Åh ja, inte illa! Men hvad menade du då med det där: få ro i sin graf.»

»Naturligtvis en omskrifning! Liksom en leydenrflaska så småningom urladdar sig själf och kommer i jämvikt, tänker jag det förhåller sig äfven med dragkistan och dess »suggestiva» laddning. Den aftar så småningom. Till slut blir den ej mera märkbar ej ens för den känsligaste. Eller också?..»

»Eller också?»

»Blir vederbörande oemottagliga genom en motsatt själfuggestion. Här genom att återberda ett orättfånget arf. Det är det jag menar med att ett spöke får ro i grafven.»

KAPPSEGLINGAR.

Klubb: Kom. A.-B. Bengt Silfversparre, Skåm—Öb.

Senare veckorna ha täflingar pågått dels i Öresund och dels utanför Göteborg. Från Göteborgsveckan ha vi en startbild (öfre) och från Helsingborgstävlingen en samlad grupp af seglare (den nedre). I bådadera deltog ett stort antal både inhemska och främmande farkoster, hvilka senare emellertid icke stodo sig i täflan med vår verkliga ståtliga svenska lustseglingflotta. En nyhet inom denna af speciellt intresse är *Cake Walk* (öfverst), förvärfvad af Herr Östergren i Norrköping och nu segrare i striden om Rhöss'ska pokalen mot den förträffliga och skickligt seglade *Ester*, tillhörig hr F. Forsberg i Göteborg.